

Epidemiologische surveillance van rabiës - 2023

Auteurs: I. Nauwelaers, J. Rebolledo, S. Terryn

Hoofdpunten

- In België is er sinds 1922 geen enkel autochtoon geval van humane rabiës meer gerapporteerd.
- In 2023 zijn er 3 aanvragen ingediend bij het NRC Rabiës voor de analyse van verdachte humane gevallen. Alle gevallen waren negatief.
- In 2023 werden 100 testen uitgevoerd bij personen aan wie vaccinatie na blootstelling werd toegediend.

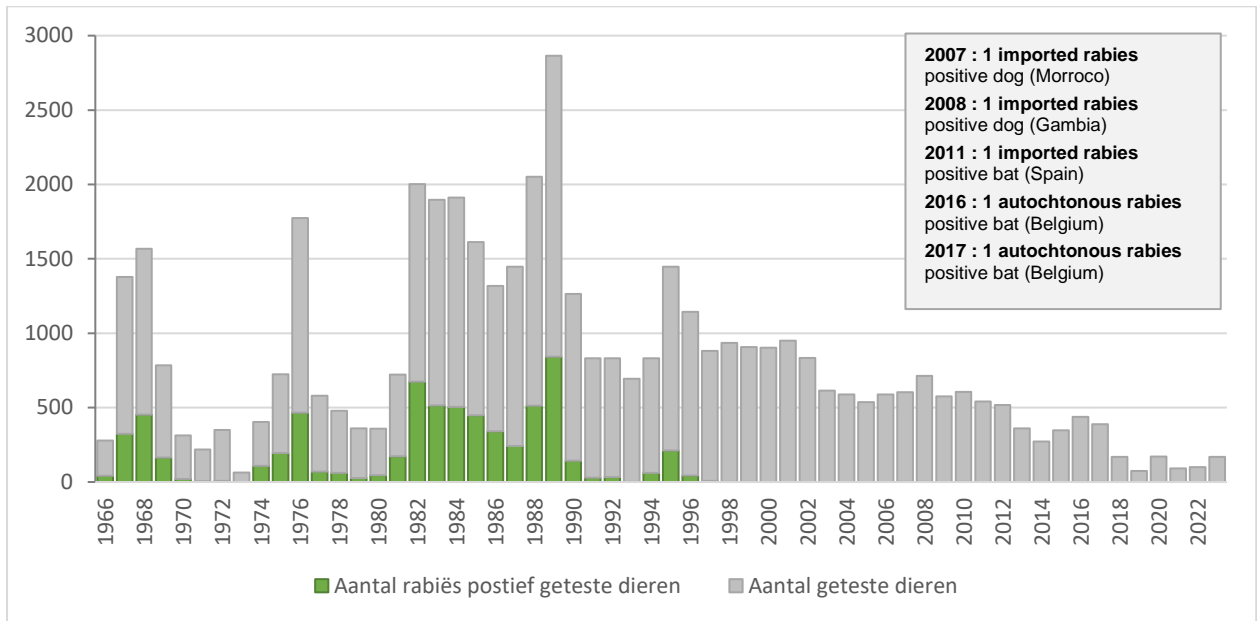
Informatiebronnen

- Epidemiologisch toezicht door het [NRC](#), gevestigd in Sciensano, dat de enige structuur is in België die testen voor de diagnose van rabiës uitvoeren.
- Gegevens van de meldingsplicht (Wallonië, Vlaanderen, Brussel).

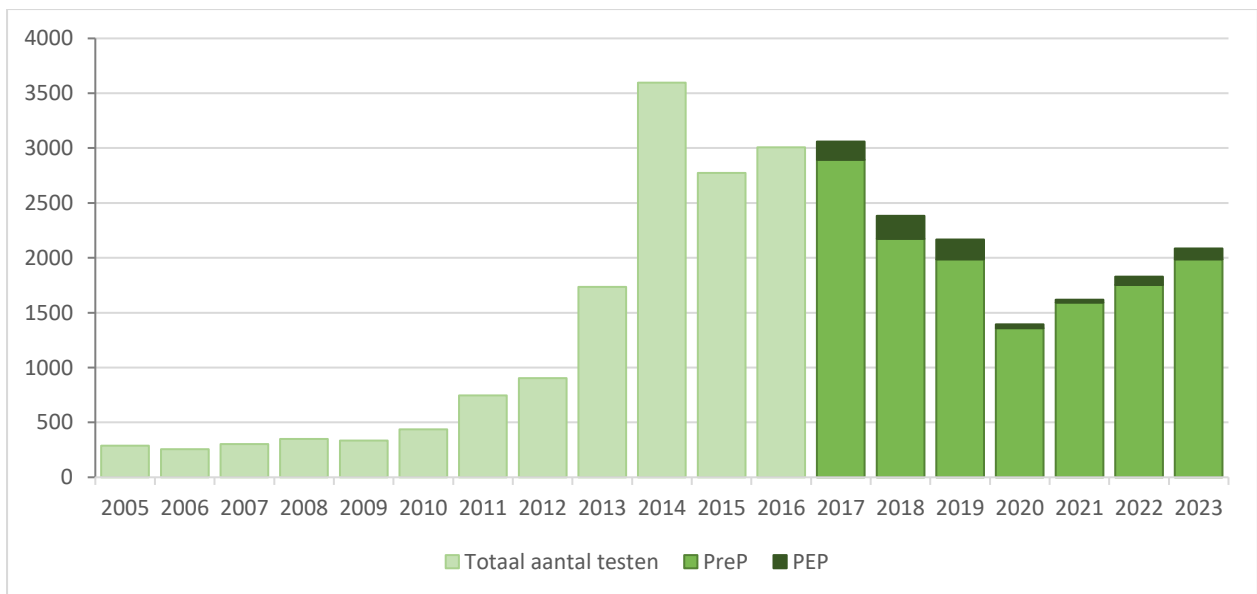
Epidemiologie

- Aantal gevallen: in België is er sinds 1922 geen enkel autochtoon geval van humane rabiës meer gerapporteerd.
- Aantal diagnostische testverzoeken voor verdachte gevallen bij de mens: drie PCR-analyses waarvan geen enkel een positief resultaat had. Eén persoon had contact met een hond in Afrika, één persoon was naar Thailand geweest en ontwikkelde nadien neurologische symptomen (geen contact met dieren gemeld) en één persoon had gangmoeilijkheden en urinaire problemen (geen contact met dieren gemeld).
- Aantal diagnostische testen uitgevoerd bij verdachte (tamme en wilde) dieren of ter surveillance: 168 met geen enkel positief resultaat (Figuur 1).
- Aantal serologische testen ter controle van de vaccinale efficiëntie bij de mens: 2086, waarvan er 100 zijn verricht bij personen aan wie *post-exposure* profylaxe is toegediend na hun potentiële blootstelling aan rabiës (Figuur 2).

Figuur 1: Aantal dieren getest op rabiës en aantal positieve testen bij dieren, België, 1966-2022
(Bron: NRC voor rabiës)

Figuur 2: Aantal serologische testen voor rabiës uitgevoerd bij de mens, per jaar, en sinds 2017 met differentiatie voor tests uitgevoerd na preventieve profylaxe (PreP) of postexpositieprofylaxe (PEP). België, 2005-2022
(Bron: NRC voor rabiës)

Belang voor de volksgezondheid

België is sinds 2001 vrij van klassieke rabiës (Rabiësvirus, RABV). Het European Bat Lyssavirus-1 (EBLV-1) en het EBLV-2 circuleren echter onder vleermuizen in heel Europa. Hoewel er al een vermoeden was dat de virussen EBLV-1/2 in omloop waren, is het virus EBLV-1b pas in 2016 voor de eerste keer in België gedetecteerd en wel bij een vleermuis van het type *Eptesicus seronitus* of laatvlieger. In 2017 is het virus EBLV-1 opnieuw bij een laatvlieger vastgesteld.

In 2023 werden er binnen de Europese Unie geen autochtone humane lyssavirusinfecties gemeld door de lidstaten van de Europese Unie. In de afgelopen 5 jaar (2018-2022) werd enkel in 2019 één lyssavirusinfectie gemeld, deze werd niet veroorzaakt door het klassieke rabiësvirus, maar door European Bat Lyssavirus-1 (EBVL-1) Bij dieren (exclusief vleermuizen) werden in totaal 71 gevallen van rabiës van autochtone oorsprong gemeld door drie lidstaten: 7 gevallen in Polen (6 vossen en 1 hond), 49 gevallen in Roemenië (28 runderen, 16 vossen, 4 honden en 1 das) en 15 gevallen in Hongarije (9 vossen, 3 honden, 2 runderen en 1 kat). Het totale aantal gemelde inheemse rabiësgevallen bij dieren (exclusief vleermuizen) in de Europese Unie bleef in 2023 stabiel ten opzichte van 2022 (71 gevallen), maar was lager dan in 2021 (118 gevallen) en hoger dan in 2020 (12 gevallen) en 2019 (5 gevallen).

In 2023 houdt een lichte stijging aan van het aantal door het NRC uitgevoerde serologische testen bij mensen, met name voor testen die de effectiviteit¹ van een *pre-exposure* vaccinatie (PreP) controleren. Dit aantal heeft in 2023 hetzelfde niveau bereikt als in 2019, voor de coronapandemie uitbrak, tijdens welke er een aanzienlijke daling was. Het aantal testen om de effectiviteit van het vaccin te controleren bij personen die *post-exposure* vaccinatie (PEP) kregen blijft licht stijgen, maar is nog steeds maar de helft van het aantal dat voor de COVID-19 pandemie werd aangevraagd.

Hoewel het risico op besmetting zowel in België als Europa gering is en beperkt blijft tot personen die in contact komen met vleermuizen en personen die naar endemische gebieden reizen, blijft het risico bestaan. Daarom is het van fundamenteel belang dat de surveillance van rabiës bij dieren wordt voortgezet en de strikte regels inzake internationale verplaatsingen van honden en katten worden gevolgd. Het is ook van essentieel belang dat de potentieel blootgestelde populatie, in het bijzonder reizigers en specifieke groepen zoals beheerders van dierenparken, speleologenclubs, jeugdbewegingen, werknemers in ondergrondse groeven (nog actieve ontginningen), dakwerkers, zij die zolders leeghalen enz. worden gesensibiliseerd voor de preventieve maatregelen.

¹ De serologische testen laten toe om de efficiëntie van het vaccin bij de mens te controleren. Het meet de immuniteit tegen rabiës na vaccinatie, vóór een booster vaccinatie of na vaccinatie in het kader van een behandeling na blootstelling. Een aangepaste serologische opvolging van de immuniteit maakt het immers om herhalingsvaccins na een vaccinatie te voorkomen als de titer hoog genoeg is, of om de behoefte aan een booster te bepalen als dat niet het geval is. Op die manier kan er op rabiësvaccins bespaard worden, welke niet altijd even gemakkelijk te verkrijgen zijn.

Meer informatie

- Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG). Richtlijn rabiës. Beschikbaar via: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/per-domein/infectieziekten-en-vaccinaties/rabies-hondsdolheid>
- Hoge Gezondheidsraad (HGR). Aanbevelingen voor de opvolging van de incidentie van rabiës en inzake maatregelen om overdracht op de mens te voorkomen. Beschikbaar via: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/hgr_9432_25012018.pdf
- European Center for Disease Prevention and Control (ECDC). Surveillance and disease data for rabies. Beschikbaar via: <https://ecdc.europa.eu/en/rabies/surveillance-and-disease-data>
- European Center for Disease Prevention and Control (ECDC) en European Food Safety Authority (EFSA). The European Union One Health 2023 Zoonoses report. Beschikbaar via: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/The-European-Union-One-Health-2023-Zoonoses-report.PDF>